



Bryssel 16.1.2020
COM(2020) 6 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

**Vuosikertomus vuonna 2018 rahoitetuista Euroopan unionin humanitaarisen avun
operaatioista**

JOHDANTO	2
VUONNA 2018 TUETUT HUMANITAARISEN AVUN OPERAATIOT	2
Yleiskatsaus vuonna 2018 tuetuista keskeisistä humanitaarisen avun operaatioista	3
Horisontaaliset painopisteet	9
Yhteenveto vuonna 2018 tehdyistä arvioinneista	11
Vuoden 2018 talousarvio	12
LISÄTIETOA JA LÄHTEITÄ	14
Luettelo vuoden 2014 kumppanuutta koskevan puitesopimuksen allekirjoittaneista yhteistyökumppaneista	14

JOHDANTO

Tässä kertomuksessa esitellään Euroopan komission täytäntöönpanemat unionin keskeiset toimet ja politiikkojen tulokset humanitaarisen avun alalla vuonna 2018. Kertomus on laadittu 20. kesäkuuta 1996 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1257/96 19 artiklan mukaisesti.

VUONNA 2018 TUETUT HUMANITAARISEN AVUN OPERAATIOT

Humanitaarisista kriiseistä on tullut viime vuosikymmeninä entistä monimutkaisempia ja vakavampia. Konfliktit olivat edelleen humanitaaristen tarpeiden suurin aiheuttaja mutta myös luonnonkatastrofit johtivat siihen, että monet ihmiset tarvitsivat hätäapua. Yli 134 miljoonaa ihmistä tarvitsi apua vuonna 2018.

EU oli edelleen yksi suurimmista humanitaarisen avun antajista ja antoi tukea kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleville ihmisille ja helpotusta näiden tilanteeseen toimittamalla heille humanitaarista ja pelastuspalveluapua. Nopea reagointi uusiin kriiseihin oli kuitenkin edelleen haasteellista pääsy- ja turvallisuusrajoitusten vuoksi.

Euroopan komissio osallistui eturintamassa EU:n kriisitoimintaan ja rahoitti humanitaarisen avun operaatioita yli 1,8 miljardilla eurolla (YK:n humanitaarinen apu oli 25,4 miljardia Yhdysvaltain dollaria) yli 90 maassa. Se keskittyi tukemaan erityisesti konflikteista kärsiviä väestönosia Syyriassa ja pakolaisia sen naapurimaissa.

Humanitaarisen avun periaatteiden edistäminen ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kunnioittaminen olivat komission keskeisiä tavoitteita. EU jatkoi johtavassa kansainvälisessä roolissa toimimalla puheenjohtajana kahdessa avunantajryhmässä: Punaisen Ristin kansainvälisen komitean avunantajien tukiryhmässä ja Good Humanitarian Donorship -ryhmässä (jälkimmäisessä yhdessä Sveitsin kanssa). Lisäksi komissio oli johtovastuussa maailmanlaajuisesta aloitteesta ”Call to Action on Protection from Gender-Based Violence in Emergencies” (sukupuoliperusteiselta väkivallalta suojelemista hätätilanteissa koskeva toimintakehotus) tammikuuhun 2019 saakka. Sukupuoliperusteinen väkivalta ja koulutus hätätilanteissa säilyivät EU:n humanitaarisen toiminnan painopisteinä.

Komissio toteutti edelleen toimia parantaakseen selviytymiskykyä vastauksena maailmalla leviäviin kriiseihin ja epävakauteen. Tässä yhteydessä komissio jatkoi humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön jatkumon täytäntöönpanoa. Jatkumon rauhaa koskeva osa hyväksyttiin syyskuussa 2018 kehitysyhteistyötä käsitelleessä ulkoasiainneuvoston epävirallisessa kokouksessa, jossa todettiin, että kolmiosaisessa (humanitaarisen avun, kehitysyhteistyön ja rauhan välinen yhteys) jatkumossa pitkittyneisiin kriiseihin olisi puututtava periaatteellisella humanitaarisella toiminnalla.

Maailman humanitaarisessa huippukokouksessa avunantajien ja operatiivisten virastojen välillä tehdyn Grand Bargain -sopimuksen sitoumusten mukaisesti komissio jatkoi työtä kustannustehokkuuden parantamiseksi. Tähän liittyen komissio julkaisi suuria käteisavustussiirtoja koskevat ohjeet ”Guidance Note on the Delivery of Large-Scale Cash

Transfers”, jolla varmistetaan, että entistä suurempi osa varoista päätyy avustettaville ja entistä vähemmän varoja menee hallinnollisiin kuluihin. EU jatkoi myös suurimman käteisavustusohjelmansa toteuttamista. Kyseessä on hätätilanteiden sosiaalinen turvaverkko Turkissa oleville pakolaisille.

Yleiskatsaus vuonna 2018 tuetuista keskeisistä humanitaarisen avun operaatioista

Euroopan komissio puuttui moniin eri kriiseihin ja katastrofeihin eri puolilla maailmaa. Joitakin niistä käsitellään tarkemmin jäljempänä.

Hätäapu

Komissio käytti hätätoimenpiteitä vastatakseen nopeasti uusiin hätätilanteisiin ja jo aiemmin käynnissä olleisiin merkittävästi pahentuneisiin kriiseihin, joita ei pystytty ennakoimaan, kun vuotuinen rahoituspäätös tehtiin. Hätätoimenpiteet käsittävät neljä välinettä: äkillisiä suurkatastrofeja koskeva hätäapu (Acute Large Emergency Response Tool, ALERT), epidemioiden valvontaväline, pienimuotoiset toimet ja tuki Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten kansainvälinen liiton (IFRC) hätärahasolle (DREF).

ALERT-väline tarjoaa nopeaa ensirahoitusta välittömään apuun äkillisissä, suurissa luonnonkatastrofeissa, jotka koskevat yli 100 000:ta ihmistä. Vuonna 2018 annettiin 8,65 miljoonaa euroa toimiin, jotka koskivat vakavia tulvia Keniassa, Etiopiassa ja Nigeriassa, maanjäristyksiä ja tsunamia Indonesiassa sekä trooppisen syklonin aiheuttamia tuhoja Filippiineillä.

Epidemioiden valvontavälineen kautta annettiin rahoitusta viiden epidemian torjuntaan: lassakuume (Nigeria), ebola (Kongon demokraattinen tasavalta), kolera (Djibouti, Niger ja Zimbabwe). Maksettu määrä oli 2,775 miljoonaa euroa.

Pienmuotoisilla toimilla vastattiin seitsemään katastrofiin yhteensä 2,225 miljoonan euron arvosta: Tonga (trooppinen myrsky), Nigeria (pakolaiskriisi), Nicaragua (yhteiskunnalliset levottomuudet), Guatemala (tulivuorenpurkaus), Laos (padon murtuminen), Venezuela (tulvat) ja Haiti (maanjäristys).

Euroopan komissio oli myös yksi DREF-rahaston suurimmista avunantajista ja tuki 39:ää operaatiota, joiden arvo oli yhteensä 3,9 miljoonaa euroa, noin 25 prosenttia vuoden 2018 rahastosta.

Syyrian kriisi

Syyrian kriisi jatkui vuonna 2018 kahdeksatta vuotta. Tänä aikana hyökkäykset ja alueiden hallinnan vaihtumiset ovat johtaneet yli 13 miljoonan ihmisen osalta laajamittaiseen pakkomuuttoon, kuolonuhreihin ja suunnattomaan kärsimykseen. Komissio toimitti ihmishenkiä pelastavaa apua pääasiassa elintarvikkeiden, lääkkeiden, puhtaan juomaveden ja majoituksen muodossa. Komission toimista hyötyivät Syyriassa olevat ihmiset sekä syyrialaiset pakolaiset Libanonissa, Jordaniassa ja Egyptissä. Komission humanitaarisen avun määrä oli 260 miljoonaa euroa.

Lisäksi EU osallistui moniin kansainvälisiin diplomaattisiin aloitteisiin, joita olivat esimerkiksi Brysselissä pidetty Syyrian ja alueen tulevaisuuden tukemista käsitellyt konferenssi ”Supporting the Future of Syria and the Region”, kansainväliseen Syyrian tukiryhmään kuuluva humanitaarinen erityistyöryhmä Genevessä, Oslossa ja Berliinissä pidetyt johtavien virkamiesten kokoukset sekä muut humanitaaristen periaatteiden kunnioittamisen ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden edistämiseen liittyvät toimet. Brysselin konferenssissa tiedotettiin siviilien ahdingosta Syyriassa. Vuotta 2018 koskevat sitoumukset olivat yhteensä 3,5 miljardia euroa ja vuosia 2019–2020 koskevat monivuotiset sitoumukset 2,7 miljardia euroa.

Turkki

EU päätti kesäkuussa 2018 myöntää kolme miljardia euroa lisää Turkin-pakolaisavun koordinoitavalle syyrialaisien pakolaisten tukemiseksi. Tästä toisesta erästä 550 miljoonaa euroa sidottiin vuonna 2018, ja siitä 50 miljoonaa euroa oli lähinnä suojeluun ja terveydenhuoltoon tarkoitettua humanitaarista apua. Koordinointivälineeseen sidotun humanitaarisen rahoituksen arvo oli näin ollen lopulta yhteensä yli 1,45 miljardia euroa.

Välineen humanitaarisella lippulaivaohjelmalla, hätätilanteiden sosiaalisella turvaverkolla, huolehdittiin edelleen 1,7 miljoonan avustettavan perus- ja suojelutarpeista. Kyseessä on suurin yksittäinen humanitaarinen hanke EU:n historiassa. Kehittäessään hätätilanteiden sosiaalista turvaverkkoa EU rahoitti koulutusta tukevaa ehdollista rahansiirto-ohjelmaa (CCTE) vuoden 2017 alusta, ja joulukuussa 2018 se tuki jo 517 000 lapsen säännöllistä koulunkäyntiä.

Länsi-Balkan

EU:n humanitaarisessa toiminnassa keskityttiin vuonna 2018 pääasiassa pakolaisten ja muuttajien tukemiseen Bosnia ja Hertsegovinassa. Paikalliset yhteisöt ja kansainväliset järjestöt tarjosivat perusapua, kuten elintarvikkeita, majoitusapua ja perusterveydenhuoltoa. Maan kapasiteetti kuitenkin ylikuormittui, ja Bosnia ja Hertsegovinan ministerineuvosto pyysi virallisesti apua EU:lta toukokuussa 2018.

Euroopan komissio myönsi kaksi miljoonaa euroa humanitaarista apua vuonna 2018 hätäavun antamiseksi pakolaisten ja muuttajien tarpeisiin. Lyhyen aikavälin apua täydennettiin keskipitkän aikavälin avulla, jota annettiin 7,2 miljoonaa euroa.

Ukraina

Yli neljä vuotta kestäneen konfliktin humanitaariset tarpeet olivat edelleen ajankohtaisia Itä-Ukrainassa vuonna 2018. Konflikti koetteli yli 4,4:ää miljoonaa ihmistä, ja heistä vähintään 3,4 miljoonaa oli humanitaarisen avun tarpeessa. Humanitaarisen avun puutteellinen perillepääsy ja poliittisessa ja turvallisuustilanteessa tapahtunut kielteinen kehitys suunta heikensivät humanitaarista tilannetta. Humanitaarista apua vaikeuttivat konfliktin voimakas politisoituminen ja avunantajien määrärahojen supistuminen.

EU ja sen jäsenvaltiot olivat edelleen suurimpia humanitaarisen avun antajia, ja niiden tuki oli yhteensä 232 miljoonaa euroa. EU toimitti edelleen ihmishenkiä pelastavaa apua kaikkein

haavoittuvimmassa asemassa oleville ihmisille edistäen samalla sujuvaa siirtymistä keskipitkän ja pitkän aikavälin apuun muilla Itä-Ukrainan alueilla.

Jemenin kriisi

Jemenin kriisi oli laajin humanitaarinen kriisi koko maailmassa. Avun tarpeessa oli 22,2 miljoonaa ihmistä vuonna 2018. Jatkuva sota, kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkaukset ja maan heikko taloudellinen tilanne aiheuttivat suurimman ruokaturvaa koskevan hätätilanteen, joka kosketti 20:tä miljoonaa ihmistä. Kesäkuussa 2018 aloitettu hyökkäys Hodeidaan pakotti yli 500 000 ihmistä siirtymään pois asuinseuduiltaan ja pahensi kriisiä entisestään. Tämän lisäksi myös koleraepidemia jatkui Jemenissä.

Komissio lisäsi kriisiä koskevia toimiaan vuonna 2018 antamalla 127,5 miljoonaa euroa ihmishenkiä pelastavaa apua yli 14 miljoonalle haavoittuvassa asemassa olevalle ihmiselle.

Malin alueellinen kriisi

Selkkaukset ja väkivalta lisääntyivät ja vaikutukset ulottuivat naapurimaihin eli Burkina Fasoon, Mauritaniaan ja Nigeriin. Noin 390 000 ihmistä joutui siirtymään kotiseudultaan. Tämä johti humanitaaristen tarpeiden kasvuun. Avun perillepääsyyn liittyvät haasteet säilyivät sen sijaan ennallaan.

Vuonna 2018 komissio antoi 61 miljoonaa euroa humanitaarista apua, jossa keskityttiin terveyteen ja ravitsemukseen ja joka kattoi 80 prosenttia maan pohjoisosan terveydenhoitopiireistä. Kaiken kaikkiaan 160 000 haavoittuvassa asemassa olevaa ihmistä sai elintarvikehäätäapua. Yli 124 000 vakavasta akuutista aliravitsemuksesta kärsivää alle viisivuotiasta lasta sai elintärkeää ravitsemusapua, ja tuhannet lapset hyötyivät hätätilanteissa järjestettävään koulutukseen liittyvistä toimista Pohjois- ja Keski-Malissa. Komissio antoi elintarvikeapua myös yli 140 000 malilaiselle pakolaiselle Burkina Fasossa ja Nigerissä sekä elintarvikeapua ja hätätilanteissa järjestettävää koulutusta malilaisille pakolaisille Mauritaniassa.

Sahelin kriisi

Vuonna 2018 elintarvike- ja ravitsemuskriisi oli Sahelissa pahin moneen vuoteen. Konfliktin leviäminen ja maa- ja laiduntalouden kriisi pahensivat jo ennestään monimutkaista tilannetta, mikä heikensi entistä haavoittuvammassa asemassa olevan väestön elinehtoja.

Komissio antoi häätäapua yhteensä 272,9 miljoonaa euroa eri maille, jotka kärsivät kriisistä. Yli 1,1 miljoonaa haavoittuvassa asemassa olevaa ihmistä sai elintarvikeapua, ja elintärkeää hoitoa annettiin yli 450 000 lapselle, jotka kärsivät vakavasta akuutista aliravitsemuksesta. EU on toiminut aktiivisesti pannakseen täytäntöön humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön jatkumoa vahvistamalla kriisistä kärsivän väestön selviytymiskykyä, vähentämällä humanitaarisia tarpeita ja puuttamalla puutteellisen ruokaturvan ja akuutin aliravitsemuksen perimmäisiin syihin.

Tšad-järven laakson kriisi

Selkkaukset ja väkivalta jatkuivat vuonna 2018 ja vaikuttivat vakavasti alueen 17 miljoonaan asukkaaseen. Yli 2,7 miljoonaa ihmistä, joiden joukossa 1,5 miljoonaa lasta, joutui siirtymään maan sisällä tai naapurimaihin. Akuutti elintarvikepula ja aliravitsemus olivat edelleen kriittisellä tasolla: kolme miljoonaa ihmistä kärsi vakavasti puutteellisesta ruokaturvasta.

Komissio myönsi kriisistä kärsiville maille yli 105 miljoonaa euroa moninaisiin humanitaarisiin tarpeisiin. Huomattavia varoja käytettiin elintarvikeavun, perusterveydenhuollon, vesihuollon ja sanitaation, majoitusavun ja kotitaloustarvikkeiden tarjoamiseen maan sisäisille pakolaisille, muille pakolaisille ja haavoittuvassa asemassa oleville vastaanottajayhteisöille. Syyskuussa 2018 järjestetty Tšad-järven aluetta käsitellyt Berliinin konferenssi tarjosi tilaisuuden uudistaa kansainvälinen sitoumus Tšad-järven alueen maiden tukemiseen. Konferenssin jälkeen EU ilmoitti osoittavansa 138 miljoonaa euroa yhdistettyyn humanitaariseen ja kehitysapuun.

Keski-Afrikan tasavallan alueellinen kriisi

Alueen tilanne paheni entisestään ja vaikutukset ulottuivat entistä tuntuvammin naapurimaihin. Aseellisten ryhmien keskinäiset taistelut ja hyökkäykset humanitaarisia työntekijöitä vastaan kiihtyivät. Yli puolet Keski-Afrikan tasavallan väestöstä (noin 2,5 miljoonaa ihmistä) oli humanitaarisen avun tarpeessa. Lähes kaksi miljoonaa ihmistä kärsi akuutista elintarvikepulasta, ja kahdella kolmasosalla väestöstä ei ollut mahdollisuutta saada perusterveydenhuollon palveluja. Noin joka neljäs kansalainen joutui siirtymään maan sisällä tai naapurimaahan (Kameruniin, Tšadiin tai Kongon demokraattiseen tasavaltaan).

Komissio myönsi kriisin helpottamiseksi yli 33 miljoonaa euroa humanitaarista apua. Siihen kuului hätätilanteen tuki konfliktin uhreiksi joutuneille Keski-Afrikan tasavallan asukkaille ja naapurimaissa oleville pakolaisille.

Kongon demokraattinen tasavalta

Jatkuva konfliktitilanne, pakkomuutto ja epävakaa poliittinen tilanne heikensivät edelleen maan humanitaarista tilannetta. Elokuussa 2018 Kongon demokraattisessa tasavallassa todettiin kymmenes ja toistaiseksi suurin ebolaepidemia. Tämä oli ensimmäinen kerta, kun ebolaepidemia puhkesi konfliktialueella, mikä vaikeutti torjuntatoimia, sillä yhteisön reaktio oli väkivaltainen ja alueellisen leviämisen riski suuri. Puutteellisesta ruokaturvasta kärsi yli 13 miljoonaa ihmistä. Määrä oli kaksinkertainen vuoteen 2017 verrattuna. Noin 4,5 miljoonaa ihmistä on joutunut siirtymään kotiseudultaan viime vuosina. Näiden lisäksi 800 000 kongolaista on hakenut turvapaikkaa naapurimaista.

EU:n antaman rahoituksen määrä oli 80 miljoonaa euroa. Määrärahat keskitettiin ihmishenkiä pelastavaan apuun ja logistiseen tukeen EU:n humanitaarisen avun lentokuljetusten avulla. EU teki tiiviistä yhteistyötä Kongon demokraattisen tasavallan ja keskeisten kumppanien kanssa ebolan torjumiseksi ja tarjosi teknistä asiantuntemusta, logistista tukea ja rahoitustoimia myös naapurimaissa.

Somalia

Humanitaarisia tarpeita oli edelleen runsaasti vakavan kuivuuden ja jatkuvan aseellisen

konfliktin vuoksi. Myös ruokaturva- ja ravitsemustilanne oli edelleen kriittinen, sillä 6,2 miljoonaa ihmistä eli puolet väestöstä oli humanitaarisen avun tarpeessa. Tähän lukuun on laskettu mukaan ylikansoitetuille asutusalueille ja suojeluun liittyville riskeille altistuneet 2,6 miljoonaa maan sisäistä pakolaista, joista 300 000 häädettiin kaupunkialueilla sijaitsevista valtion omistamista asunnoista.

EU:n 89 miljoonan euron määrärahat antoivat kumppaneille mahdollisuuden antaa elintärkeää apua käteisavustusten, terveydenhuollon, ravitsemusavun, majoitusavun, puhtaan juomaveden, vesihuollon sekä hygieniahuollon muodossa. Humanitaarisen avun ja suotuisien sateiden ansiosta vakavasta puutteellisesta ruokaturvasta kärsivien ihmisten määrä väheni 54 prosentilla vuosina 2017–2018. Yhdessä kehitysavun antajien kanssa käynnistettiin aloitteita, jotta voitaisiin siirtyä hätäavusta ennakoitaviin suojatoimenpiteisiin, joilla voitaisiin reagoida häiriöihin. Humanitaarisen tilanne on edelleen epävakaa, ja tarpeet ovat suuremmat kuin ennen kriisejä kaksi vuotta sitten.

Etiopia

Vuonna 2017 alkaneet kansanryhmien väliset väkivaltaisuuDET ovat pakottaneet yli kolme miljoonaa ihmistä maan sisäiseen pakolaisuuteen. Avointen ovien politiikkaa noudattavassa Etiopiassa pakolaismäärä on Afrikan suurimpia: pakolaisia on yli 900 000 Etelä-Sudanista, Somaliasta ja Eritreasta. Humanitaariset toimijat olivat huolissaan siitä, että apua ei ollut tarjolla riittävästi uusille tulijoille. Tilanne johti aliravitsemuksen erittäin voimakkaaseen lisääntymiseen.

Vuonna 2018 komissio antoi 63 miljoonaa euroa Etiopian kriisin uhrien tarpeisiin vastaamiseksi. EU toimi yhdessä kumppanien kanssa ja auttoi Etelä-Sudanista ja Eritreasta tulleita pakolaisia tarjoamalla näille elintarvikkeita, majoitusapua, välttämättömiä taloustarvikkeita, aliravitsemukseen liittyvää hoitoa sekä vesihuoltoa ja sanitaatiota. Suurin osa rahoituksesta oli osoitettu maan sisäisille pakolaisille, jotka olivat jättäneet kotinsa ja elinkeinonsa paetessaan väkivaltaa ja tuhoa.

Sudan

Sosioekonominen kriisi, joka alkoi vuoden 2018 alussa, johti humanitaarisen tilanteen heikkenemiseen. Elintarvikkeiden ja terveydenhuollon heikko saatavuus sekä kielteiset selviytymiskeinot lisäsivät myös suojelun tarvetta. Suuri määrä ihmisiä kärsi puutteellisesta ruokaturvasta jo satokauden aikana. Tilanne paheni niukan kauden aikana, jolloin näiden ihmisten määrä kasvoi noin kuuteen miljoonaan, mikä aiheutti suurta haavoittuvuutta ja nosti vakavan akuutin aliravitsemuksen kriittiselle tasolle. Käteisen rahan fyysistä saatavuutta koskevien rajoitusten lisääntyminen aiheutti lisää vaikeuksia.

Komissio vastasi Sudanin humanitaaristen tarpeiden lisääntymiseen myöntämällä 41 miljoonaa euroa kaikkein kiireellisimpiä tarpeita varten.

Venezuela

Väestön elinolot huononivat sosioekonomisen ja poliittisen kriisin vuoksi. Lääkepula johti yhdessä terveydenhuoltojärjestelmän kapasiteetin voimakkaan supistumisen kanssa hoitoa vaille jääneiden ihmisten määrän kasvuun. Ennaltaehkäisyohjelmien lakkauttaminen, hygieniaolojen heikkeneminen ja rokotuskattavuuden supistuminen johtivat moniin suuriin infektio- ja tautiepidemioihin. Aliravitsemuksen taso nousi monilla alueilla hätätilatasolle. Henkirikosten määrä ja väkivalta olivat edelleen maailman kärkitasoa. Vuoden 2018 loppuun mennessä yli 3,2 miljoonaa ihmistä oli lähtenyt maasta lähinnä Kolumbiaan, Peruun, Ecuadoriin ja Brasiliaan.

EU myönsi yhteensä 32 miljoonaa euroa erityisesti terveydenhuolto- ja ravintopalvelujen, vesihuollon ja sanitaation, suojelun ja hätätilanteissa järjestettävän koulutuksen tarjoamiseen sekä vastaanottajayhteisöjen tukemiseen. Kyseinen määrä sisältää seitsemän miljoonan euron EKR-lisän, jolla voidaan tukea vastaamista kiireellisimpiin humanitaarisiin tarpeisiin.

Kolumbia

Humanitaariset tarpeet kasvoivat, kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kunnioittaminen heikkeni ja aseellisten ryhmien väkivalta siviilejä kohtaan pakotti ihmisiä siirtymään pois asuinseuduiltaan. Yli 150 000 ihmistä joutui siirtymään vuonna 2018, ja miljoona ihmistä kärsi eristämisestä ja liikkuvuuden rajoittamisesta. Vuoden lopussa naapurimaissa oli noin 300 000 kolumbialaista pakolaista. Samalla Venezuelan kriisin kärjistyminen sai ihmiset pakenemaan Kolumbiaan. Maa oli myös erittäin altis luonnonkatastrofeille, ja pelastushenkilöstön oli vaikea päästä konfliktialueille.

Komissio myönsi 8,56 miljoonaa euroa konflikteista kärsivien ihmisten auttamiseen ja katastrofivalmiuksien vahvistamiseen. Avustustoimintaan kuului muun muassa suojelun, terveydenhuollon, vesihuollon ja sanitaation tarjoaminen kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleville ryhmille sekä koulutus hätätilanteissa sekä katastrofivalmius.

Haiti

Puutteellinen ruokaturva oli Haitissa kriittinen vuonna 2018, kun yli 1,3 miljoonaa ihmistä kärsi akuutista elintarvikekriisistä. Akuutista aliravitsemuksesta kärsivät edelleen suuresti alle viisivuotiaat lapset, ja tapausten määrä ylitti useilla paikkakunnilla Maailman terveysjärjestön WHO:n hätätilatason. Yli kaksi vuotta hurrikaani Matthew'n jälkeen yli 140 000 kotitaloudella ei ollut edelleenkään maanjäristyksen kestäväää majoitusta eikä vesihuoltoa ja sanitaatiota.

Vuonna 2018 EU käytti 12 miljoonaa euroa akuutin elintarvikepulan torjumiseen ja humanitaaristen operaatioiden koordinoinnin tukemiseen. Tämän lisäksi investointeja tehtiin yli 3,4 miljoonan euron edestä katastrofivalmiusaloitteisiin, nopean toiminnan valmiuksien tukemiseen, katastrofeja kestävään majoituksen rakennustekniikoihin ja kuivuuteen varautumiseen. EU toimitti myös 0,2 miljoonalla eurolla muita tuotteita kuin elintarvikkeita lokakuussa tapahtuneen maanjäristyksen jälkeen.

Afganistan

Afganistanissa 18. vuotta jatkunut konflikti aiheutti entistä enemmän siviiliuhreja ja uusia pakkomuuttoja. Maa kärsi myös vakavasta kuivuudesta, joka vaikutti erittäin merkittävästi maataloustuotantoon, mikä heikensi yli 13 miljoonan ihmisen elinehtoja. Monet uusista maan sisällä siirtymään joutuneesta 600 000 henkilöstä sekä Iranista ja Pakistanista vuonna 2018 palanneen pakolaisen (näiden paperillisten ja paperittomien pakolaisten määräksi on arvioitu 820 000) joukossa monet olivat avun tarpeessa. Noin 13,5 miljoonaa ihmistä kärsi puutteellisesta ruokaturvasta, mikä oli kuusi miljoonaa enemmän kuin edellisellä vuonna.

EU jatkoi ihmishenkiä pelastavan avun toimittamista myös alueille, joita muut toimijat eivät avustaneet, haastavista turvallisuusoloista huolimatta. Vuonna 2018 myönnettiin 46 miljoonaa euroa avustustoimien tukemiseen.

Rohingya-kriisi

Vuonna 2017 tapahtuneen laajamittaisen pakkomuuton jälkeen noin miljoona kansalaisuudetonta pakolaista asui vuonna 2018 Cox's Bazarissa Bangladeshissa. Suurin osa heistä asui pahasti ylikansoitettussa jättileirissä ja oli täysin riippuvainen humanitaarisesta avusta ilman liikkumisvapautta ja toimeentulomahdollisuuksia. Pakkomuutto Myanmarista lähes kolminkertaisti Cox's Bazarin asukasluvun, mikä aiheutti jännitteitä paikallisten yhteisöjen kanssa.

EU antoi 46 miljoonaa euroa humanitaarista apua kriisin helpottamiseksi Bangladeshissa ja Myanmarissa. Apua annettiin perusterveydenhuollon, puhtaan juomaveden ja vesihuollon, majoitusavun, ravinnon, suojelun, psykologisen tuen ja katastrofiriskin vähentämistä koskevan avustuksen muodossa.

Horisontaaliset painopisteet

Koulutus hätätilanteissa

Vuonna 2018 Euroopan komissio suuntasi 8,5 prosenttia humanitaarisen avun määrärahoistaan hätätilanteissa järjestettävää koulutusta koskevaan toimintaan 34 maassa (arvoltaan 91,6 miljoonaa euroa), mikä ylitti vuodelle asetetun kahdeksan prosentin tavoitteen. Komissio myönsi samana vuonna 1,4 miljoonan euron rahoituksen hätätilanteissa järjestettävälle koulutukselle hätätilanteen tukivälineen kautta Kreikassa. Hätätilanteissa järjestettävä koulutus hyödytti 1,25:tä miljoonaa avustettavaa. Sen avulla varmistettiin mahdollisuus saada turvallista ja laadukasta koulutusta myös kaikkein vaikeimmissa oloissa.

Komissio antoi myös tiedonannon koulutuksesta hätätilanteissa ja pitkittyneissä kriiseissä¹ toukokuussa 2018. Uuden poliittisen kehyksen avulla EU voi hyödyntää resursseja entistä ennakoitavammin, joustavammin ja tehokkaammin kokonaisvaltaisen ja koordinoitun humanitaarisen avun ja kehitysavun jatkumoa koskevan lähestymistavan ja selvien strategisten painopisteiden pohjalta. EU:n jäsenvaltiot vahvistivat poliittisen kehyksen neuvoston

¹ Koulutusta hätätilanteissa ja pitkittyneissä kriiseissä koskeva tiedonanto (COM(2018) 304 final, 18.5.2018).

päätelmissä², jotka hyväksyttiin marraskuussa 2018.

Käteisavustukset

Maailman humanitaarinen huippukokous ja Gran Bargain -sopimuksessa on todettu, että käteissiirrot ovat usein tehokkaampia ja kustannustehokkaampia kuin muut tukimuodot Sama todetaan jälleen käteisavustussiirtoja koskevissa ohjeissa ”Cash Guidance Note” (marraskuu 2017). Siirtokustannusten pienentyessä apu menee suoraan avustettaville, sen vaikutus on mahdollisimman suuri ja se tarjoaa paljon vastinetta rahalle. Käteissiirroilla tuetaan myös paikallisia markkinoita ja luodaan perusta yhteisöjen elpymiselle ja selviytymiskyvylle.

Euroopan komissio hyödynsi kaikki mahdollisuudet käteisen rahan käytön lisäämiseksi. Sitä on käytetty onnistuneesti Turkissa, Kreikassa, Somaliassa, Libanonissa, Jordaniassa, Afganistanissa ja Irakissa toteutetuissa operaatioissa.

Innovointi ja yksityisen sektorin osallistuminen

Komissio osallistui vuonna 2018 maailmanlaajuiseen keskusteluun humanitaarisesta innovoinnista ja yksityisen sektorin osallistumisesta, erityisesti Maailman talousfoorumien vuotuisessa kokouksessa, talous- ja sosiaalineuvoston (Ecosoc) humanitaaristen asioiden ryhmässä ja YK:n yleiskokouksessa.

Komissio tuki edelleen innovatiivisten lähestymistapojen kehittämistä hyödyntämällä mahdollisuuksia, joita EU:n tutkimus- ja innovointiohjelmat tarjosivat. Vuonna 2018 perustettiin esimerkiksi kolme Euroopan innovaationeuvoston Horisontti 2020 -palkintoa, jotka liittyvät suoraan humanitaariseen alaan: kohtuuhintaista huipputeknologiaa humanitaarisen avun tarpeisiin, varhainen varoitus epidemioista ja sosiaalisten hyödykkeiden lohkoketjut.

EU:n johtovastuu sukupuoliperusteiselta väkivallalta suojelemista hätätilanteissa koskevasta toimintakehotuksesta

Komissiolla oli kesäkuusta 2017 joulukuuhun 2018 johtovastuu maailmanlaajuisesta humanitaarisesta aloitteesta ”sukupuoliperusteiselta väkivallalta suojelemista hätätilanteissa koskeva toimintakehotus”. Tämä maailmanlaajuinen aloite kokoaa yhteen 82 kumppania (valtioita, avunantajia, kansainvälisiä järjestöjä ja kansalaisjärjestöjä), ja sillä pyritään edistämään muutosta ja humanitaaristen järjestelmän vastuuta puuttua sukupuoliperusteiseen väkivaltaan jo kriisien alkuvaiheissa. Komissio on toiminut aloitteessa aktiivisesti sen käynnistämisestä (vuonna 2013) alkaen ja otti siitä maailmanlaajuisen johtovastuun kesäkuussa 2017.

Euroopan komissio myönsi vuosina 2017–2018 noin 62 miljoonaa euroa humanitaarista apua sukupuoliperusteisen väkivallan ennaltaehkäisyyn ja torjuntaan koko maailmassa.

ECHOn lento-ohjelma (Afrikka) ja humanitaarisen avun lentokuljetuspalvelut

² Koulutuksesta hätätilanteissa ja pitkittyneissä kriiseissä annetut neuvoston päätelmät (12817/18, 26.11.2018).

Humanitaarisen avun lentokuljetuksilla on ratkaiseva merkitys avun tarpeessa olevien ihmisten saavuttamisessa erityisesti silloin, kun infrastruktuuri on epäluotettavaa. Humanitaaristen tarvikkeiden ja työntekijöiden kuljettamisen lisäksi humanitaarisen avun lentokuljetuksilla evakuoidaan ihmisiä lääketieteellisistä ja turvallisuussyistä.

Komissiolla on omat humanitaarisen avun lentokuljetuksensa (ECHO:n lento-ohjelma) ja niitä varten keskuskeskukset Keniassa, Ugandassa, Kongon demokraattisessa tasavallassa ja Malissa. Lentokuljetuksilla, jotka hoidettiin kuudella lentokoneella, tuettiin humanitaarista henkilöstöä yli 250 hankkeessa ja kuljetettiin 26 176 humanitaarisen avun työntekijää ja noin 230 tonnia rahtia vuonna 2018. ECHO:n lento-ohjelman talousarvio oli 14,6 miljoonaa euroa, ja kuljetuksia tarjottiin ilmaiseksi kumppaneille ja humanitaarisille järjestöille.

Komissio tuki myös muita voittoa tavoittelemattomia humanitaarisia lentokuljetuksia. Vuonna 2018 se avusti Maailman ruokaohjelman (WFP) / YK:n humanitaarisen avun lentokuljetuksia 24,5 miljoonalla eurolla ja kansainvälisen lähetyslentojärjestön Mission Aviation Fellowshipin Afganistanin operaatioita 750 000 eurolla.

Yhteenveto vuonna 2018 tehdyistä arvioinneista

[Kokonaisvaltainen arviointi EU:n humanitaarisesta avusta, 2012–2016](#)

Arvioinnissa pääteltiin, että EU on periaatteellinen, tarpeiden pohjalta toimiva avunantaja, jonka toimintaan liittyy ainutlaatuisia piirteitä, kuten sen lähestymistapa kumppanuuksiin, sen kentällä toimiva verkosto ja sen panos humanitaarisen järjestelmän kehittämiseen. Arvioinnissa katsottiin, että määrärahat riittivät vastaamaan kohderyhmien tarpeisiin ja humanitaarisen avun tavoitteisiin ja niiden kohdentaminen perustui kokonaisvaltaisiin ja luotettaviin tarvearviointeihin. Yleisesti ottaen toimien arviointiin olleen kustannustehokkaita.

Arvioinnin mukaan parannuksia olisi tehtävä muun muassa seuraavilla aloilla: kehitetään ohjelmakeskeisempi lähestymistapa EU:n ja sen kumppaneiden välisiin kumppanuuksiin, lisätään paikallisten täytäntöönpanokumppanien osallistumista, laajennetaan onnistuneita innovatiivisia lähestymistapoja ja parannetaan raportointia, edistetään synergiaa pelastuspalvelutoiminnan kanssa ja tiedotetaan paremmin EU:n strategisten linjausten perusteluista.

[EU:n humanitaaristen ja pelastuspalvelutoimien piiriin kuuluvan humanitaarisen avun logistiikan arviointi, 2013–2017](#)

Arviointi kattoi komission investoinnit humanitaarisiin lentokuljetuksiin, aloitteet humanitaarisen avun logistiikan parantamiseksi ja komission hankkeiden logistiikan rahoituksen. Siinä todettiin, että komission investoinnit logistiikkakeskuksiin ja -koulutukseen sekä komission tuki maailmanlaajuisen logistiikkaklusterin (Global Logistics Cluster) kehittämiseen tuottavat kaikki kestäviä hyötyjä. Myös lentokuljetuksille annettava tuki oli edelleen erittäin tärkeää.

Arvioinnissa suositeltiin, että komissio laati humanitaarisen avun logistiikkapolitiikan ja kiinnittää entistä enemmän huomiota logistiikkaan kumppanuussopimuksissa, kriisien arvioinneissa ja suunnitteluvälineissä. Siinä ehdotettiin myös tapoja edistää edelleen

johtajuutta logistiikan alalla yhteistyössä muiden humanitaaristen toimijoiden kanssa tehokkuushyötyjen saavuttamiseksi ja tulosten parantamiseksi.

[Afrikan suurten järvien alueella toteutettujen EU:n humanitaaristen avustustoimien arviointi, 2013–2017](#)

Arvioinnin kohteena olivat Afrikan suurten järvien alueella vuosina 2013–2017 toteutetut EU:n humanitaariset avustustoimet. Määrärahat eivät olleet oikeassa suhteessa alueen kasvaneisiin tarpeisiin, minkä vuoksi komission oli rajoitettava toimissaan tärkeimpään tehtävään eli ihmishenkien pelastamiseen. Siitä huolimatta hyväksytyä strategiaa mukautettiin muuttuvien tarpeiden mukaan, toimet olivat keskenään johdonmukaisia ja komissiolla oli alueella keskeinen asema humanitaarisen avun koordinoitirakenteissa.

Arvioinnissa määriteltiin tietyt seikat, jotka edistivät ECHOn tehokkuutta, esimerkiksi tehokkaat seurantamenettelyt. Parantamisen varaa havaittiin olevan uudelleenhakuprosesseissa (eli täytäntöönpanokumppanien avustusten uusimisessa tietyn toimen jatkamiseksi) ja monivuotisissa hankkeissa.

Vuoden 2018 talousarvio

1. Luettelo komission humanitaarisen avun alalla tekemistä rahoitussopimuksista³:

EU:n tekemät humanitaarista apua koskevat sopimukset ovat saatavilla varainhoidon avoimuuden järjestelmän verkkosivustolla.

2. Humanitaarisen avun vuoden 2018 talousarvion toteutuminen

³ Mukaan luettuina asianomaisten kumppaniorganisaatioiden nimet.

EU:N VUODEN 2018 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Talousarvioon eivät sisälly ulkoiset käyttötarkoitukseensa sidotut tulot jäsenvaltioista

Alue/maa	Summa	%
Afrikka	651	37 %
Sudan ja Etelä-Sudan	86	
Keski-Afrikka	95	
Suurten järvien alue	70	
Afrikan sarvi	200	
Eteläinen Afrikka, Intian valtameren alue	11	
Länsi-Afrikka	160	
Pohjois-Afrikka	19	
Afrikka	10	
Lähi-itä ja itäiset naapurimaat	552	32 %
Lähi-itä	474	
Itäiset naapurimaat	79	
Aasia, Tyynenmeren alue	116	7 %
Lounais- ja Keski-Aasia	57	
Kaakkois-Aasia ja Tyynenmeren alue	59	
Latinalainen Amerikka, Karibianmeren alue	73	4 %
Latinalainen Amerikka	52	
Karibianmeren alue	21	
Maailmanlaajuiset katastrofit	36	2 %
Pelastuspalvelu	41	2 %
EU:n vapaaehtoisapu	19	1 %
Unionin sisällä annettava hätätilanteen tuki	199	11 %
Täydentävät toimet ja tuki	67	4 %
YHTEENSÄ	1 753	100 %

(miljoonaa euroa)

LISÄTIETOA JA LÄHTEITÄ

- Tietoa ECHOn toiminnasta:
<http://ec.europa.eu/echo/en>
- Taloudellisia tietoja Euroopan komission humanitaarisen avun toimista vuonna 2018:
https://ec.europa.eu/echo/financing-decisions-hips-2018_en
- Tietoa aiempien vuosien toiminnasta:
http://ec.europa.eu/echo/about/annual-reports_en.htm
- ECHOn vuoden 2018 toimintakertomus:
https://ec.europa.eu/info/publications/annual-activity-report-2018-european-civil-protection-and-humanitarian-aid-operations-echo_en
- Vuoden 2018 hallinto- ja tuloksellisuuskertomus:
https://ec.europa.eu/info/publications/annual-management-and-performance-reports_fi
- ECHOn arviointikertomukset:
http://ec.europa.eu/echo/funding-evaluations/evaluations_en
- Euroopan komission ja jäsenvaltioiden humanitaarisen avun rahoitusta koskevat tiedot: <https://webgate.ec.europa.eu/hac/>

Luettelo vuoden 2014 kumppanuutta koskevan puitesopimuksen allekirjoittaneista yhteistyökumppaneista

<http://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/weblistpartners.pdf>